

Systemová zmena zavádzajúca
**prepojenie teórie
a praxe zajtraška**

autori: Peter Andreánsky
Ing. Felix Dömény

Opis súčasného stavu

Spoločenská klíma a vedomie do roku '89 definovala 18 ročného jedinca ako dospelú, plne rozvinutú osobu či už fyzicky alebo duševne. Treba sa však pozrieť na spôsob duševného dozretia osobností v súčasnosti, na to, ako jedinec získava skúsenosti, čo prežíva a podobne. Napríklad, dnes sme svedkami nevedomého zanedbávania detí. Pojem je podľa všeobecného vedomia spoločnosti spojený s nedostatočne zaobstaraným dieťaťom, za čoho vonkajšie znaky sa považuje neupravený vzhľad (lacné odevy, podvýživa). Paradoxom ale je, že tieto vizuálne znaky platili a sú prenesené z dôb dávnejších, čo nám prezrádza pružnosť spoločnosti a prijímanie/reflektovanie na meniace sa spoločenské normy ako také.

Závažnosť uvedeného spočíva hlavne v tom, že mozog automaticky (prосто tak funguje), sa vyhýba energeticky náročným aktivitám, a teda nám príde prirodzené zachádzať za hrany, ktoré by inak boli neprípustné. Jedným z hlavných príčin je konzumný spôsob života, teda prebytok všetkého, kde už sa podľa spoločenskej klímy neuvažuje v intenciách „**Čo by som mohol s vecami, ktorým mám robiť?**“, ale rozmyšľame v rámci „**Čo by som ešte mohol mať?**“. Touto jednoduchou zmenou paradigmy rozmyšľania zrazu nerozvíjame vlastné schopnosti, pretože to nie je dôležité a ani vyžadované. Následkom toho sme „získali“ 25 a viac ročné duševne nevyzreté deti, ktoré ani netušia, čo by mali, resp. mohli robiť.

Jednoducho, v spoločnosti sa vytratil „**automotivačný**“ prvok, ktorý ženie človeka k poznaniu a chceniu byť lepší. Z pohľadu vedomostí alebo získavania informácií sme však veľmi schopní, žiaľ, tieto dáta už nedokážeme vložiť do vlastnej myšlienkovkej konštrukcie, teda nedokážeme spraviť základné spracovanie údaju v zmysle porozumieť mu, vyvodiť z toho otvorený konštrukt, ktorý dokážeme, či už s úpravami alebo bez, využiť k dosiahnutiu vlastného stanoveného cieľa (**kontextové zručnosti**). V podstate sme vo výchovno-vzdelávacom prostredí nikdy neaplikovali prepojenie teórie a praxe, čo nás priviedlo pred dnešný problém odzrkadľujúci predošlé zlyhania, ktoré sme nepostrehli alebo nevhodne interpretovali.

Súvisí to s faktom, že pre niektoré procesy sme začali veľmi intenzívne využívať technológie, ktoré sme prijali ako samozrejmosť a tak náš mozog upustil od potreby míňať energiu na jednoduchší spôsob robenia si poznámok alebo počítania jednoduchých matematických úloh. Vychádzame z premisy, že štruktúra a funkčnosť mozgu je postavená na vytváraní neurónových spojov, ktoré zabezpečujú potvrdenie si získanej vedomosti a schopnosť ju využiť nielen pri riešení totožného problému. Nie sme totiž schopní aplikovať v mozgu zaznamenané vedomosti a skúsenosti, pretože nám chýbajú, resp. sú veľmi slabé neurónové spojenia. Sú to práve tie, ktoré sú zodpovedné za správne vyhodnotenie situácie a aktivujú logickú časť mozgu. Časom sa mozgové prepojenie stane samozrejmosťou a myšlienkové konštrukcie fungujú podvedome. Práve preto je tieto procesy zanedbávané nahrádzaním fyzických úkonov technológiami potrebné vedome riadiť, čo samozrejme neznamena ich prestať používať, ale práve naopak, naučiť sa ich používať. Momentálne považujeme používanie technológií ako spoločenský status a nie ako nástroj k dosiahnutiu vyššieho cieľa, či už v podobe nových poznatkov alebo pragmatického pohľadu efektivity.

Čo teda ďalej?

Prichádzame s myšlienkou, ktorá dokáže jednoduchými systémovými opatreniami zmeniť doterajší stav tak, aby školstvo v dohľadnej dobe bolo schopné z detí vychovať ľudí, čím výrazným spôsobom prispeje k ich lepšej pripravenosti do života ako osobného, tak pracovného, jednoducho napísané: „spojenie teórie a praxe“. Vyžaduje si to hlavne splnenie nasledujúcich podmienok:

- **zabezpečiť prístup k technológiám ako deťom, tak učiteľom**
- **naučiť učiteľov kontextovým zručnostiam**
- **nastaviť dialóg s rodičmi**

Zabezpečiť prístup k technológiám ako deťom, tak učiteľom

Hlavným kritériom úspechu výchovno-vzdelávacieho procesu je rutinné zvládnutie technológií, ktoré sa stali efektívnym pomocníkom a hlavne súčasťou v našich každodenných životoch. Preto je namieste začať pristupovať k ich používaniu počas vzdelávania ako samozrejmosť, takou istou, ako sú ostatné pomôcky. Aby sme však zabezpečili aktuálnosť zariadení a zároveň mali istotu, že deti majú prístup k technológiám v domácich podmienkach, čo môže byť veľmi rozdielne vzhľadom na skladbu spoločnosti, tak ale všetko poporiadku.

Ako prvé je potrebné sa zamerať na analýzu školy, ktorá určí pomocou vlastných softvérových nárokov minimálne hardvérové vybavenie. To bude formou odporúčania deklarovať ako povinnú informáciu pre pohodlné zvládnutie štúdia na konkrétnej škole. Aby sme zabezpečili rovnakú možnosť získať hardvér, je nevyhnutné zapojiť do procesu rodičov a ponúknuť im možnosť riešenia formou špeciálneho operatívneho leasingu pre získanie potrebného zariadenia so službami ako je servis, poistenie a základné pripojenie do internetu. Táto myšlienka nerieši len prístup detí k zariadeniu, ale zabezpečuje, aby sa školy nestávali cintorínmi starnúcich technológií (horizont štyri roky). Vďaka takémuto prístupu získame priestor, kde sa môže škola sústrediť na kvalitnejšie a špecifickejšie technológie, ktoré sú pre potreby vzdelávania nevyhnutné. Taktiež škole odpadne potreba riešiť servisné zásahy do hardvéru, keďže túto parketu prevzala spoločnosť poskytujúca leasing. Dôležitým benefitom je voľný výber mobilného operátora poskytujúceho pripojenie do internetu. Výber podlieha kvalite pokrývajúceho dátového signálu adresu študenta. Škola v tomto vzťahu zabezpečuje softvér formou študentských licencií, samotné nastavenie zariadenia a zabezpečenie digitálneho obsahu. Zmluvný vzťah v tomto procese vyzerá nasledovne: leasingová spoločnosť ► škola ► rodič.

Predpokladáme, že takýto mechanizmus by mal fungovať aj vo vzťahu k učiteľom. Tu je treba prijať fakt, že počítač predstavuje pracovný nástroj, a teda by mal byť zabezpečený zamestnávateľom (navýšenie prevádzkového nromatívu). V prípade rodičov/študentov veríme v prehodnotenie prídavkov na dieťa formou potrebného navýšenia o sumu mesačnej splátky. Navýšená platba by bola pod názvom „digitálny príspevok“. Prístup k nemu by bol viazaný na potvrdenie o návšteve školy a verifikovaní leasingovej zmluvy s konkrétnou sumou.

Naučiť učiteľov kontextovým zručnostiam

Uvedomujeme si, že samotné zabezpečenie hardvéru, softvéru a konektivity nestačí. Kľúčové je vyvzdelat' učiteľov k porozumeniu technológiám, aby pre nich predstavovali samozrejmu efektívnu pomôcku. Potrebne je, aby porozumeli a prepojili štyri základné okruhy:

- 1. základy technológií,**
- 2. softvérová logika,**
- 3. práca s kontextom,**
- 4. dialóg.**

Prijatím základnej logiky funkčnosti a vzájomnej prepojenosti týchto okruhov sa zabezpečí zodpovedný prístup k vytváraniu žiackych úloh v prierezového charakteru. Veríme, že nové poňatie prípravy učiva progresívnym, interdisciplinárnym spôsobom zabezpečí kvalitnejší dialóg v prostredí pedagógov a študenti tým získajú dobrý príklad spolupráce a taktiež impulz, ktorý im dovolí riešiť úlohu z polohy, ktorá im je komfortná. Tým sa definujú silné stránky detí a zároveň začína podvedomý rast osobnosti, jeho postavenie v kolektíve. Celé snaženie a vytváranie priestoru, podmienok pre možnosť byť zodpovedný, kreatívny, kritický je základným predpokladom správneho rozvoja osobnosti, pomáha získať sociálne a technické zručnosti. Pretože základná otázka znie, čo bude človek potrebovať, aby dokázal obstáť v budúcnosti, ktorú sami nevieme odhadnúť? Je to súbor schopností, ktoré v súčasných podmienkach nevieme učiť, pretože sme zameraní silne materiálne a vnímame skôr cenu ako hodnotu. Tie schopnosti sú: tvorivosť, emocionálna inteligencia, analytické myslenie, rozvoj myslenia s aktívnym učením, rozhodovanie, úsudok, komunikačné zručnosti, schopnosť viesť, kultúrna inteligencia, technologické zručnosti, schopnosť prijať zmenu. Zvládnuť túto výzvu znamená zmeniť paradigmu vzdelávania podmieneného peňažným systémom (keď budem študovať, koľko zarobím?), na hodnotovú líniu, kde prijatím dôležitosti role každého získame funkčnú, dopĺňajúcu sa uvedomelú spoločnosť.

Nastaviť dialóg s rodičmi

Neoddeliteľnou súčasťou zmeny musí byť uvedomelý aktívny prístup rodičov. Pociťujeme nekonštruktívne narážky, ktoré znevažujú prácu pedagógov. Je potrebné vytvoriť informačnú kampaň, ktorá poukáže na dôležitosť a proces výchovno-vzdelávacieho procesu. Je potrebné, aby rodičia pristupovali zodpovednejšie k vzdelávaniu svojich detí, je to totiž jediná vhodná investícia ako pripraviť svoje ratolesti do života ako osobného, tak pracovného. Preto je potrebné, aby bol dialóg medzi pedagógmi a rodičmi osobnejší. Rozumeli nárokom na dieťa zo strany učiteľov a zároveň neprenášali svoju zodpovednosť za výchovu na školský systém. Je nevyhnutné pripomenúť, že či už ide o pedagógov alebo rodičov, mali by prejsť jednoduchým školením o funkcii spoločnosti, národnej identite a prepojenosti jednotlivých pracovných zručností, ktoré iba ako celok plnia funkciu spoľahlivého a uvedomelého celku.

Schéma zabezpečenia prístupu k odporúčanému HW vybaveniu

Znázorňuje vzťahy jednotlivých dotknutých entít. Je nevyhnutné zdôrazniť, že škola je v pozícii odporúčaťa a teda predpokladáme, že rodičia použijú buď vlastný postup pri zabezpečení hardvéru s patričnými parametrami alebo využijú leasingového partnera školy. Škola si svojho leasingového partnera vyberá podľa schopnosti zabezpečiť požadovanú službu.

leasingový partner konkrétny leasingový partner školy

škola konkrétna škola

MPSVR SR Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

dieťa/rodič konkrétne dieťa/rodič

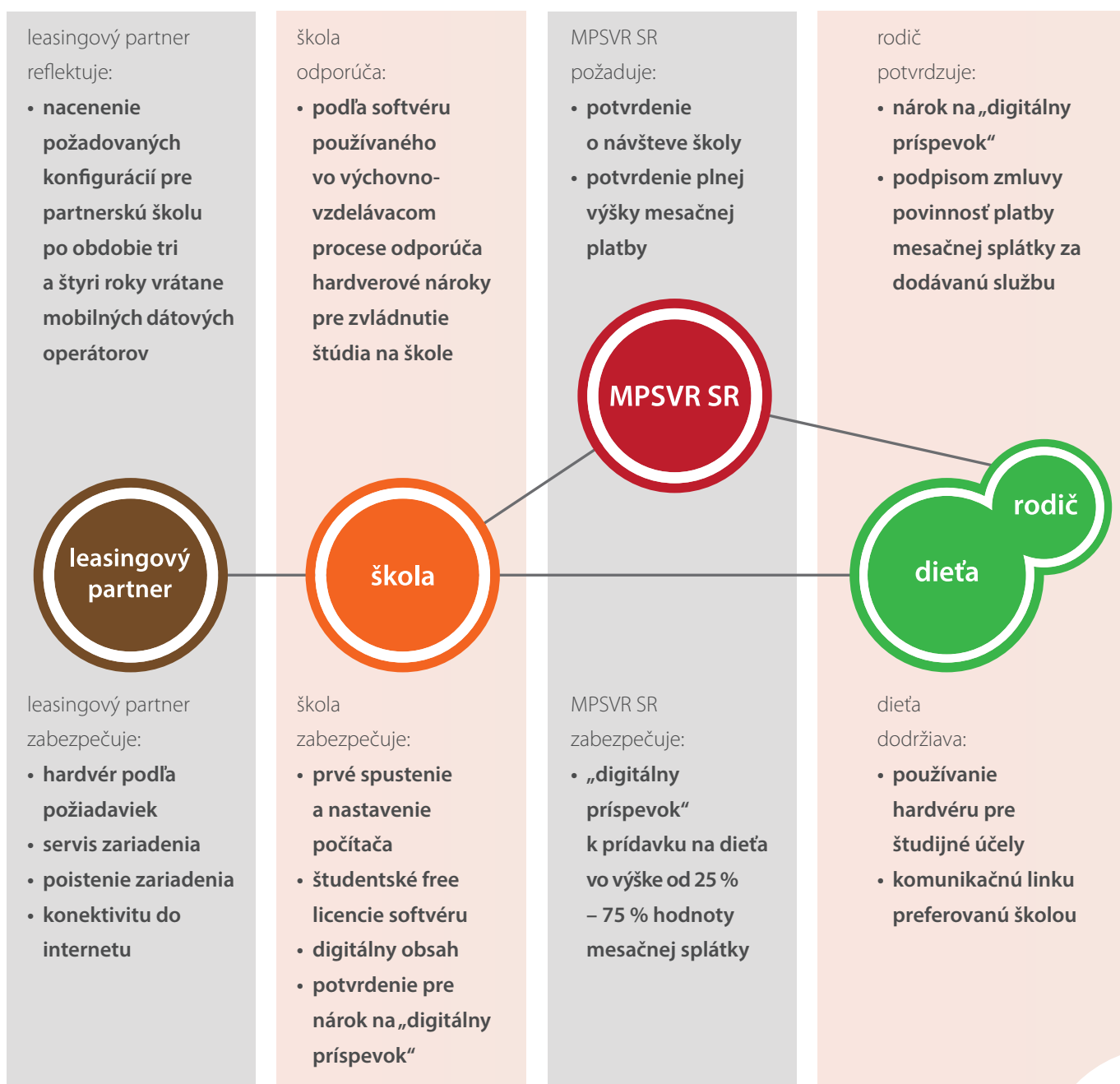
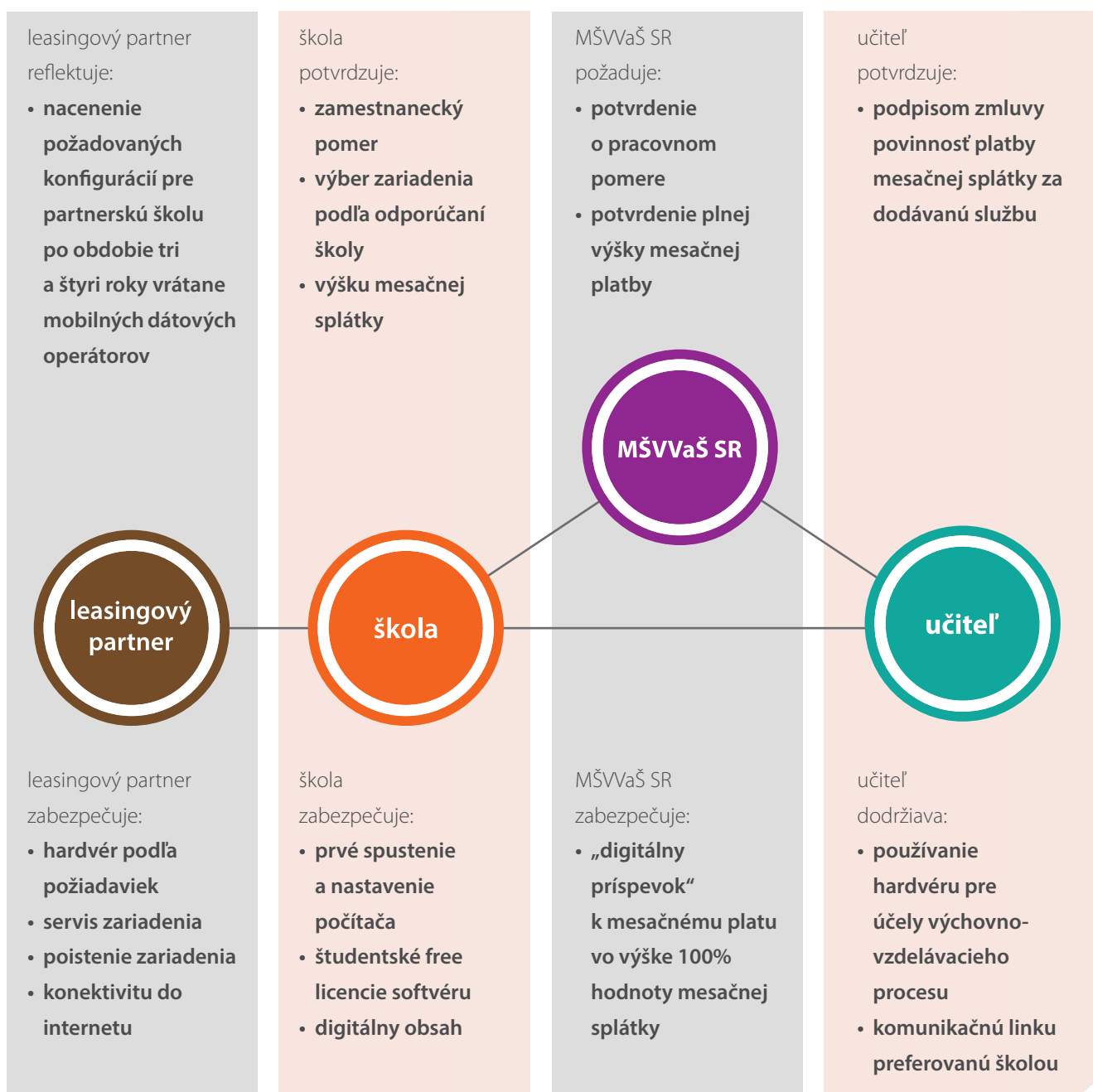

Schéma zabezpečenia prístupu k odporúčanému HW vybaveniu

Znázorňuje vzťahy jednotlivých dotknutých entít. Je nevyhnutné zdôrazniť, že škola je v pozícii odporúčaťa a teda predpokladáme, že učitelia použijú buď vlastný postup pri zabezpečení hardvéru s patričnými parametrami alebo využijú leasingového partnera školy. Škola si svojho leasingového partnera vyberá podľa schopnosti zabezpečiť požadovanú službu.

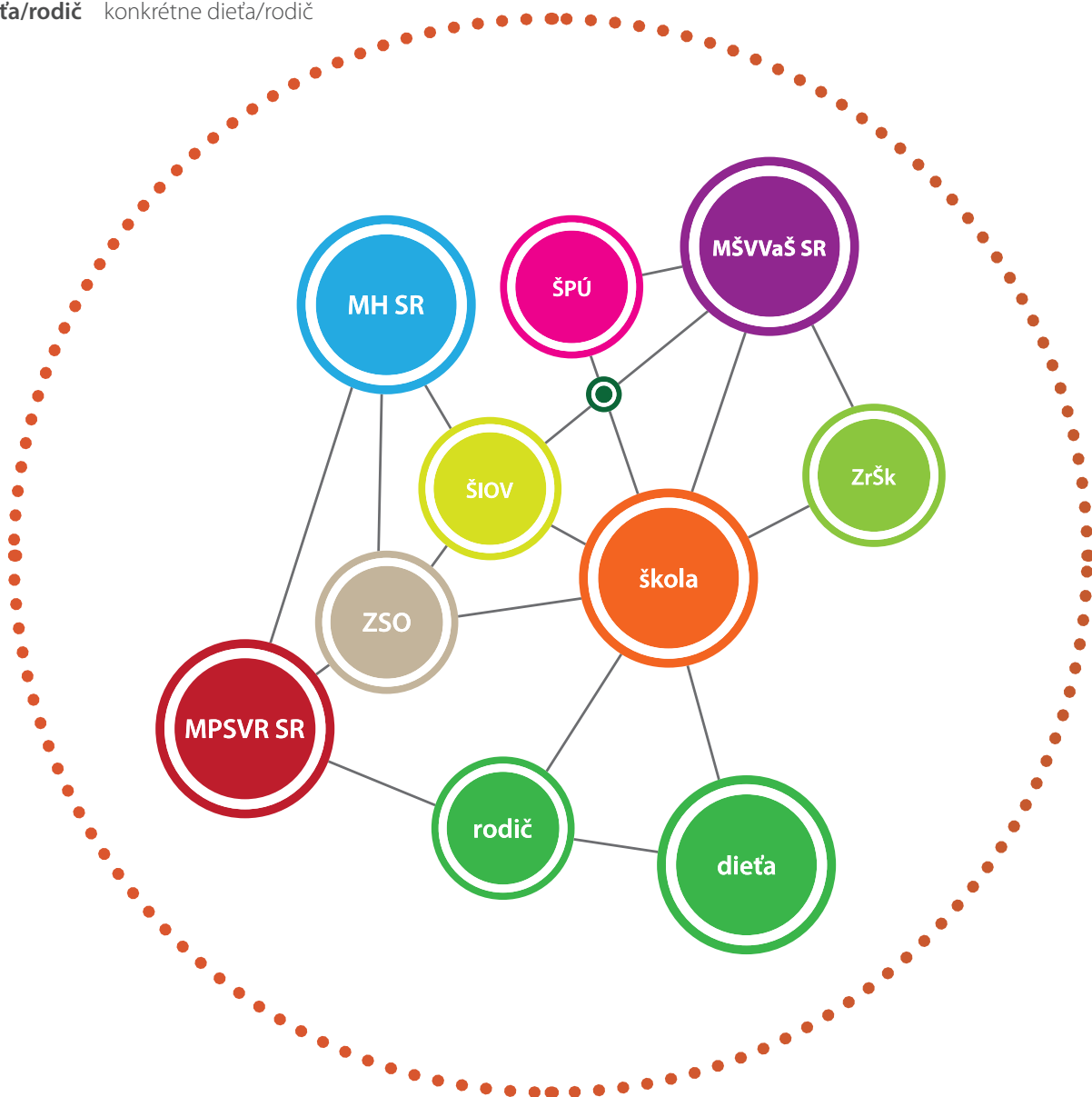
leasingový partner	konkrétny leasingový partner školy
škola	konkrétna škola
MPSVR SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
učiteľ	konkrétny učiteľ

Súčasný vzťahový diagram

Znázorňuje vzťahy jednotlivých dotknutých entít. Diagram odhaľuje neefektivitu v tom, že umožňuje svojvoľné nadväzovanie komunikácie. Výsledkom je časté „preťaženie“ vzťahov z čoho vznikajú komunikačné nedorozumenia, ktoré znemožňujú rozvoj školy. Konečný dopad je vidieť na demotivovanom pedagogickom zbore a na to nadväzujúcich slabom napredovaní detí. Nevyhnutné je pripomenúť, že týmto spôsobom vzniká „bublinové prostredie“.

ZSO	zamestnávateľské stavovské organizácie
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
ŠIOV	Štátny inštitút odborného vzdelávania
ŠPÚ	Štátny pedagogický ústav
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
ZrŠk	zriadovateľ školy
škola	konkrétna škola
dieťa/rodič	konkrétne dieťa/rodič

Nový vzťahový diagram

Znázorňuje vzťahy jednotlivých dotknutých entít. Racionalizovaním vzťahov a zjednodušením komunikačného priestoru zefektívňime napredovanie školstva a vytvoríme zároveň priestor pre konštruktívny a funkčný dialóg s preferenciou na rozvoj dieťaťa vo výchovno-vzdelávacom procese. Tento model vyžaduje široký diskurz mimo svojho rámca, je funkčnou súčasťou väčšieho celku.

ZSO	zamestnávateľské stavovské organizácie
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
ŠIOV	Štátny inštitút odborného vzdelávania
ŠPÚ	Štátny pedagogický ústav
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
ZrŠk	zriadovateľ školy
škola	konkrétna škola
dieťa/rodič	konkrétne dieťa/rodič

